

Dok se mladi presporo bude, institucije nas drže iznad vode

U današnjicama u kojima nas virtualnost omata i prodire u sve pore naših života, kazalište postaje jedan od rijetkih branitelja žive izvedbe. Pokret, zvuk i riječ sa scene uranjaju u gledatelja bez nula i jedinica, ekrana i tipkovnica. Toliko su nam stvarni da ih možemo dotaknuti i pridružiti im se u tom istinskom i čarobnom svijetu mašte, igre i umjetnosti. Sasvim nespojivo s ovom živošću, kao selektor 19. Festivala hrvatske drame za djecu Mali Marulić bio sam primoran većinu predstava pogledati na ekranu jer su mi kazališta ponudila minimalno do nimalo izvedbi, u potpunosti se oslonivši na snimke predstava. A što je snimka predstave, nego tek još jedno odustajanje i predavanje virtualnom svijetu koji guta stvarnost u velikim zalogajima.

Prelako predavanje virtualnosti nije jedina slabost našeg kazališta za djecu i mlade, no ono se ne predaje. Iako mu nije nimalo lako. Na festival su prijavljene 22 predstave među kojima, uz institucionalna kazališta kao temelje i centralna mjesta kreativnosti, velik broj mladih nezavisnih kazališta i družina koje djeluju tek kao nada u svjetliju budućnost. Naime, većina nezavisnih družina boluje od ozbiljnih dječjih bolesti, među kojima se posebno ističu slabašan tekst i režija koja se svodi na mizanscensko preslagivanje. Ti tanahni okviri često skrivaju odlične glumačke i lutkarske izvedbe u kojima vidim temelj bolje i kvalitetnije sutrašnjice nezavisnog kazališta za djecu i mlade. I dok ove propuste ne mogu samo tako opravdati, činjenicu da je dobar dio nezavisnih družina prijavio namjenske predstave – oblikovane za izvedbe u vrtićima i nižim razredima osnovne škole – u potpunosti razumijem. Od nečega se mora živjeti, a u ovom našem svijetu nezavisna kazališta čine zadnju rupu na financijskoj svirali. No nadam se da će ti mladi ljudi u kojima bukti kreativna energija smoći snage i osigurati financijsku strukturu te se uputiti u umjetničku igru i istraživanje. Jer samo tako naše će kazalište za djecu i mlade tapkanje na mjestu zamijeniti koraćanjem u novo, svježije i bolje.

Buđenja ne uočavam tek u mladosti nezavisnih družina. Iznenadujuće velik broj predstava pronašao je svoj izvor u dramskim igrama, što također djeluje kao svojevrsno resetiranje i traženje novih početaka. Nažalost, tek su rijetke uspjele taj zaigran početak iskoristiti kao odskočnu dasku u izvedbene čarolije, dok je većina ostala u prostoru dramsko-pedagoškog poigravanja. Potrebu za traženjem svježeg izraza u kojemu riječ nije vladarica, već ravnopravna suigračica pokazuju slabi rezultati nekolicine predstava koje su se pretjerano naslonile na moć riječi. Na njihovu žalost, današnje vrijeme puno više uživa u akciji, nego u njenom prepričavanju. Odnos riječi i akcije jako se dobro vidio u usporedbi dviju predstava nastalih po kulturnim tekstovima našeg nekada poznatog pisca za djecu. Dok se prva u potpunosti prepustila riječima koje su gradile radnju i gušile igru, statično i monotono prepričavajući neodigrane akcije, u drugoj se verbalni sloj fino preplitao sa scenskom dinamikom,

zgodnim redateljskim rješenjima i glumačkim minijaturama. Sve je to osvježilo predložak, stvorivši predstavu koja odlično komunicira s današnjim gledateljima.

Nakon još neprobuđene mladosti i pokoje dječje bolesti previše, prelazim na predstave koje su prošle selekciju i koje će osvjetlati obraz kazališta za djecu i mlade u Hrvatskoj. U natjecateljski program 19. Malog Marulića prošle su sljedeće predstave:

- **Dječje kazalište Branka Mihaljevića u Osijeku, *Balonom iznad Kapadokije*, 7+**
- **Gradsko kazalište lutaka Rijeka, *Dan kad sam se pretvorio u pticu*, 5+**
- **Gradsko kazalište lutaka Split i Teatar Poco Loco, *Pita moja mama imate li jedno jaje*, 3+**
- **Kazališna družina Pinklec, *Umišljena mišica*, 3+**
- **Kazalište Dubrava, *Lažeš, Melita*, 6+**
- **Kazalište lutaka Zadar, *Dan kad se dogodilo ništa*, 5+**
- **Kazalište Mala scena, *Zvijezda i mrak*, 6+**
- **LOFT, *Moris*, 6+**

U nekim od odabranih predstava publike 19. Malog Marulića svjedočit će ljuto-slatkim borbama kakve vodi većina djece. Neki potihom, neki malko glasnije, jedni u sebi, drugi u savezu s bliskom im okolinom. U predstavi *Balonom iznad Kapadokije* Dječjeg kazališta Branka Mihaljevića iz Osijeka gledatelji će biti svjedoci tople i duhovite, na trenutke skroz na skroz luckaste borbe s izgubljenom dušom, dok će u *Zvijezdi i mraku* Male scene navijati za malenog junačića koji u strahu od mraka kreće u veliku avanturu i potragu za zvijezdom. U LOFT-ovom *Morisu* zajedno će s naslovnim junakom proživljavati nerazumijevanje prijatelja samo zato što se Moris voli drukčije oblačiti. No ne brinite, za razliku od mnogih odraslih, djeca nisu od kamena. Njih se pridobije tek pokojim osmijehom i jednom super dobrom raketom. A poetičnošću, toplinom i emocijom svakako će ih zvesti predstava *Dan kad sam se pretvorio u pticu* Gradskog kazališta lutaka Rijeka u kojoj će maleni junak napraviti sve, baš sve da dođe do djevojčice uz koju njegovo srce kuca brže, jače, punije. Pa čak i pretvoriti se u naslovnu pernatu životinju.

Nakon ovih nešto težih tema, u kojima junaci mijenjaju sebe ili društvo oko sebe, pokazujući da se u kazalištu, ali i u životu, sve može ako se dovoljno jako hoće, dolazimo do veselog glazbeno-scenskog raspašoja. Riječ je o predstavi *Umišljena mišica* Kazališne družine Pinklec u kojoj mala mišja umišljenica traži svoju ljubav na krivim mjestima, dok gledatelji uživaju u odličnoj igri i suigri, svirki i pjesmi. *Lažeš, Melita* književni je i televizijski klasik uz koji su odrastali današnji roditelji i koji ih je (na)učio da lažu tek ponekad, onda kad laž ne boli. Kazalište Dubrava odlično je scenski razigralo roman i pretvorilo ga u živu i svježu kazališnu zabavu za današnju djecu.

Iako naslov predstave *Dan kad se dogodilo ništa* Kazališta lutaka Zadar jasno kaže da se u tom danu nije puno toga dogodilo, predstava će vam ispričati nešto sasvim drugo – iz ničega, odnosno ni iz čega, može se dogoditi sve uz pomoć mašte i odlične scenske igre. Za kraj sam ostavio predstavu Gradskog kazališta lutaka Split i Teatra Poco Loco *Pita moja mama imate li jedno jaje* koja fino zaokružuje ovaj izbor. Red odlične pjesme, scenske igre i suigre te moćne gomilice duhovitih redateljskih, glumačkih i lutkarskih rješenja pretvaraju naizgled najobičnije trenutke i događaje u silno zabavne kazališne i dječje avanture.

Podvučem li crtu pod ovu kratku analizu, čini mi se da se naše kazalište za djecu i mlade nalazi u fazi (pre)sporih buđenja. I kao sa svim buđenjima, treba proći neko vrijeme da se sneni razbude i obogate nas nužno potrebnom izvedbenom i umjetničkom svježinom. Nadam se da će ustrajati u tome i da će želja za kreativnošću i stvaranjem pobijediti onu za golim preživljavanjem. No i ovakvo, bunovno kazalište za djecu i mlade ima čvrste i kvalitetne temelje koji osiguravaju trajni osmijeh na licima nas kritičnih te zahvaljujući kojima će gledatelji 19. Malog Marulića uživati u vrijednim i važnim umjetničkim susretima sa živim pokretom i riječju, glazbom i pjesmom, svjetlom, scenom i glumačkom (su)igrom.

Selektor:

Igor Tretinjak

